

Obsah

ÚVOD

Mohyla gen. Milana R. Štefánika na Bradle
(Slavomír Michálek)

11

I. LETOPISY, ANÁLY, KRONIKY

**LESKY ČI POKLESKY, CHOROBY A PODVODY, KRÁLI A VOJACI,
KACÍRI AJ ČARODEJNICE**

Národ a jeho dejiny vo včasnóm stredoveku
(Ján Steinhübel)

17

Panovníci z Božej milosti alebo ako sa z majordómov stali králi
Premeny rituálnych aktov pri nástupníctve panovníkov vo Franskej ríši
(Pavol Hudáček)

31

Zdravie a hygiena v stredoveku: dejiny jedného nepochopenia
(Dušan Zupka)

45

Stredoeurópski kacíri, čarodejnice a kult Lucifera
Diabol ako nástroj v protikacírskej literatúre
(Marek Druga)

55

Hodovanie a veselenie na dvoroch uhorských kráľov v neskorom stredoveku
(Tomáš Homola)

67

Kráľ varený vo víne
Stredoveká posmrtná starostlivosť o telo kráľa
(Daniela Dvořáková)

77

Poplatok za vykúpenie svojej hlavy
(Ivan Chylák)

91

Svetlá a tieň protiosmanských pevností
Zo života uhorských pohraničných vojakov
(Štefan Szalma)

103

II. NAŠE 18. a 19. STOROČIE
ZO ŽIVOTA MUŽOV I ŽIEN, KORUPCIA A KONFLIKTY,
VEĽKÉ LÁSKY, DIVADELNÝ ŽIVOT

Hrad – konvent – väzenie
Rád Najsvätejšej Trojice na vykupovanie zajatcov a jeho konvent v Ilave
(Ingrid Kušniráková)

117

Ludia, láska, nebesá
Poddaní Radvanských o láske
(Ondrej Šály)

135

Zákulisie divadelného života na prelome 18. a 19. storočia
(Ivona Kollárová)

147

Černokňazníci na rýchlonôžkach
(Michal Ďurčo)

157

Johanna Loisingerová – „princezná“ z Prešporka
(Jana Luková)

169

Posledná láska Milana Rastislava Štefánika v Uhorsku

Príbeh Emílie Chovanovej

(József Demmel)

181

Verejný priestor v Prešporku okolo roku 1900

Prípady Mestského divadla a priestranstva pred ním

(Jana Laslavíková)

191

„Škvŕna od krvi, ktorá ale nič neočistí“

Politické a osobné pozadie konfliktov Júliusa Szalavského

(Štefan Gaučík)

203

Emily Wilding Davisonová – martýrka sufražetiek?

(Dorota Tóthová)

217

III. DVE VEĽKÉ SVETOVÉ VOJNY A ŽIVOT MEDZI NIMI

POLITIKA, OSVETA, KULTÚRA A EKONOMIKA,

DIPLOMACIA, OSOBNOSTI A NEPOKOJNÝ SVET

Americké ihrisko v Bratislave – prostriedok výchovy k praktickej demokracii

(Elena Mannová)

233

Pavel Blaho – lekár alebo politik?

(Linda Osyková)

245

„Keď zvoláš na Slovensku železničné tarify, ozve sa ti von s Čechmi“

Vývoj železničných prepravných taríf po vzniku Československa

(Miroslav Sabol)

257

Genius loci kaštiela v Strážkach

Z historických prameňov o Margite Czóbelovej

(Ľubica Kázmerová)

271

**Slobodné učenie sedliacke – osvetová inštitúcia,
či tajná zbraň slovenských agrárnikov?**

(Matej Hanula)

279

„Spoločnosť (národov) je mŕtva, nech žijú Spojené národy“

Dva mílniky na ceste k OSN

(Maroš Hertel – Slavomír Michálek)

289

Nemecký rýľ v slovenskej zemi

*Počiatky archeologického výskumu v Moravanoch nad Váhom
v prvej polovici 20. storočia*

(Martin Neumann)

307

Tragická viera v ukrajinský komunizmus

Osud Olexandra Badana

(Anastasiia Luzhanytsia)

321

Spev drozdov a vôňa sadzí

Ako sa bývalo v medzivojnovom období na periférii Bratislavy

(Katarína Haberlandová)

331

Rošády na plechových tabuľkách

Ako sa menili názvy ulíc a námestí v Trnave v rokoch 1938 – 1939

(Peter Macho)

341

Slovensko-maďarská hranica počas druhej svetovej vojny

Ako napäté slovensko-maďarské vzťahy vplývali na

život obyvateľov pohraničných oblastí

(Patrik Beňuš)

353

„Rozsévači smrti a utrpení“

Kariéry gestapáckych vyšetrovateľov Imricha Karvaša

(Michal Schvarc)

365

Velký útek z nacistického zajateckého tábora z marca 1944

(Jakub Drábik)

379

IV. NA VLNÁCH STUDENEJ VOJNY

**ČESKOSLOVENSKO A ROZDELENÝ SVET, VÝCHOD VERZUS ZÁPAD,
EXIL, DIPLOMATI A KOMUNISTI**

Pavučina tkaná z Moskvy

ZSSR a jeho satelity vo sfére povojnového obchodu

(Slavomír Michálek)

395

Keď bol Gustáv Husák železničiarom

Povojnová rekonštrukcia železníc ako nástroj propagandy

(Ludovít Hallon)

411

Veľvyslanec Steinhardt a jeho pohľad na pražský komunistický prevrat

(Slavomír Michálek)

421

Zradcovia národa a agenti Wall Streetu, dolárovi

zapredanci, opilci a darebáci

(Slavomír Michálek)

433

Politické procesy: Zrkadlo strachu a moci naprieč „železnou oponou“

(Simona Kováčová)

449

Diplomat a biznismen Jiri F. Brotan

Niekoľko poznámok zo života osobného tajomníka Vladimíra Clementisa

(Slavomír Michálek)

465

Novomeského návraty alebo hľadá sa byt pre Laca Novomeského...

(Vlasta Jaksicsová)

475

Nukleárny dáždík, détente a cesta do Helsínk

(Slavomír Michálek)

491

V Československu pôsobila ako veľvyslankyňa hollywoodska ikona

Prerod filmovej hviezdy Shirley Templovej na diplomatku

(Veronika Pauková)

507

Skrytá cena slobody

*Vývoj drogovej problematiky a prevencie u mládeže na Slovensku
v postkomunistickom období*

(Marek Machýl)

519

NAMIESTO ZÁVERU

„Sadíme pre tých, ktorí prídu“

Ako vznikol Deň stromov

(Júlia Čížová)

529

VÝBER POUŽITEJ LITERATÚRY

541

Z PRODUKCIE HISTORICKÉHO ÚSTAVU SAV, v. v. i.,

ODPORÚČAME

553